

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES PABERŽĖS GLOBOS NAMUOSE

2014-06-16 Nr. 2014/1-60(12)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolas) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

2. Seimo kontrolieriams organizuojant jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą tai atlikti padeda įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič ir Juras Taminskas bei vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-04-16 vertino gyvenimo Paberžės globos namuose (toliau vadinama – Įstaiga, Globos namai) sąlygas ir žmogaus teisių juose padėtį.

Pažymėtina, kad šio patikrinimo metu buvo bendrauta su */...duomenys neskelbtini.../* Įstaigos darbuotojais.

II. TAIKYTINOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

3. Gyventojų teisių padėties Globos namuose teisinis reglamentavimas:

3.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;

3.2. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija;

3.3. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas;

3.4. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas;

3.5. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;

3.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“;

---

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginūs, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokį asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvus protokolas 4 straipsnis).

3.7. Socialinės globos normų aprašo 4 priedas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-02-20 įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“, reglamentuojantis socialinės globos teikimo suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims principus ir charakteristikas bei privalomus socialinės globos įstaigų teikiamos ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos kokybės reikalavimus;

3.8. Lietuvos higienos norma HN 125:2011 „Suaugusių asmenų stacionarios socialinės globos įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-02-10 įsakymu Nr. V-133 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 125:2011 „Suaugusių asmenų stacionarios socialinės globos įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, nustatanti suaugusių asmenų stacionarių socialinės globos įstaigų pagrindinius įrengimo reikalavimus, įskaitant ir maitinimo organizavimą;

3.9. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1991-12-17 rezoliucija Nr. 46/119, nustatanti principus dėl asmenų, sergančių psichikos ligomis, apsaugos ir psichikos sveikatos priežiūros gerinimo;

3.10. Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą Aštuntoji bendra ataskaita [CPT/Inf (98) 12].

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

<p>DUOMENYS APIE ĮSTAIGĄ</p>	<p>1. Kokia Įstaigos paskirtis (funkcijos)?</p> <p>2. Kas yra Įstaigos steigėjas?</p> <p>3. Kiek Įstaigoje yra vietų?</p> <p>4. Kiek šiuo metu yra gyventojų (vyrų, moterų)?</p>	<p>1. Įstaiga teikia ilgalaikę, trumpalaikę socialinę globą senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia.</p> <p>2. Įstaigos steigėjas yra Vilniaus rajono savivaldybė.</p> <p>3. Įstaigoje yra 40 vietų.</p> <p>4. Įstaigoje šiuo metu gyvena 38 gyventojai (26 moterys ir 12 vyrų).</p>
<p>ĮSTAIGOS VIETA, TERITORIJA, JUDĖJIMAS IŠ/Į ĮSTAIGĄ</p>	<p>5. Ar Įstaiga lengvai pasiekama viešuoju transportu?</p> <p>6. Ar Įstaigos teritorija yra aptverta?</p> <p>7. Ar apgyvendinti asmenys turi galimybę bet kuriuo dienos metu palikti Įstaigą?</p> <p>8. Ar yra įdiegta išeinančių gyventojų, įeinančių lankytojų registravimo sistema?</p>	<p>5. Įstaiga yra lengvai pasiekama tiek miesto-priemiestiniu, tiek tarp miestiniu viešuoju transportu (Įstaigos darbuotojų pateikta informacija).</p> <p>6. Taip, visa Įstaigos teritorija yra aptverta.</p> <p>7. Taip.</p> <p>8. Įstaigoje yra specialus žurnalas, kuriame registruojami visi atvykstantys lankytojai, jų lankymo tikslas bei atvykimo ir išvykimo laikas. Įstaigos gyventojai, išvykstantys ilgiau nei dienai, privalo pateikti</p>

	<p>9. Ar gyventojų asmens dokumentai yra saugomi Įstaigoje? Jei taip, kokia tvarka nurodyti dokumentai yra išduodami gyventojams, pageidaujantiems išeiti iš Įstaigos?</p>	<p>rašytinį prašymą dėl išvykimo iš Įstaigos.</p> <p>9. Įstaigos administracijos seife yra saugomi savo veiksmų reikšmės nesuvokiančių asmenų asmens dokumentai bei asmens dokumentai tų gyventojų, kurie pateikė prašymą juos saugoti. Įstaigos darbuotojai nurodė, kad didžioji dalis gyventojų yra perdavę saugoti savo asmens dokumentus seife.</p>
GYVENTOJAI	<p>10. Kiek Įstaigoje yra gyventojų, pripažintų neveiksniais, bei riboto veiksnumo asmenų?</p> <p>11. Ar yra gyventojų, kurių globėju paskirta Įstaiga/ jos darbuotojas? Jei taip, tuomet kaip užtikrinama, kad darbuotojas tinkamai atstovautų globotinio interesams ir vengtų galimo interesų konflikto (pvz., turto valdymo)?</p> <p>12. Ar, pagerėjus gyventojų sveikatos būklei arba atsiradus kitoms aplinkybėms, galinčioms daryti įtaką jo neveiksnumui /ribotam veiksniumi, Įstaiga kreipiasi į atitinkamas institucijas dėl neveiksnumo peržiūrėjimo inicijavimo?</p> <p>13. Kiek gyventojų mirė per 2014 metus?</p>	<p>10. Įstaigoje šiuo metu nėra asmenų, kurie teismo sprendimu būtų pripažinti neveiksniais ar ribotai veiksniais (Įstaigos darbuotojų pateikta informacija).</p> <p>11. Nei Įstaiga, nei joje dirbantys darbuotojai nėra paskirti gyventojų globėjais.</p> <p>12. Tokių atvejų nebuvo pasitaikę. Esant gyventojų sveikatos būklės pagerėjimui, Įstaiga kreiptųsi į atitinkamas institucijas dėl neveiksnumo peržiūrėjimo inicijavimo</p> <p>13. Per 2014 metus mirė 2 gyventojai.</p>
DARBUOTOJAI	<p>14. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba Įstaigoje?</p> <p>15. Kiek numatyta etatų Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamas juos užpildyti?</p>	<p>14. Įstaigoje šiuo metu dirba 25 darbuotojai.</p> <p>15. Vadovaujantis Įstaigos įstatais, Vilniaus rajono savivaldybė yra numaciusi 26 etatus. Įstaigoje yra vienas laisvas etatas, tačiau, globos namų darbuotojų nuomone, šiuo metu nėra poreikio užpildyti laisvą etatą, kadangi globos namai nėra pasiekę maksimalaus (leistino) gyventojų skaičiaus.</p>

	<p>16. Kiek Įstaigos darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?</p>	<p>16. Įstaigos darbuotojai nurodė, kad, imamasi aktyvių veiksmų, jog visi Įstaigoje dirbantys darbuotojai nuolat keltų savo kvalifikaciją pagal įgytą profesiją. Pastarieji mokymai vyko 2014-02-12 Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centre tema: „Šlapimo nelaikymo įtaka gyvenimo kokybei. Slaugos priemonių kompensavimo tvarka“. Pastebėtina, kad mokymosi programose žmogaus teisių, psichikos sveikatos priežiūros klausimais nedalyvauta.</p>
<p>SAUGUMO PRIEMONĖS IR SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJA</p>	<p>17. Kiek ir kokios priemonės, užtikrinančios gyventojų ir darbuotojų saugumą, įrengtos Įstaigoje (ar yra vaizdo stebėjimo kameros, ar yra įrengta pagalbos iškvietimo sistema, kita)?</p> <p>18. Ar Įstaiga yra sudariusi sutartį su saugos įmone? Jei taip, ar šios įmonės darbuotojai mokėsi (mokosi) tinkamai elgtis su negalia turinčiais asmenimis?</p> <p>19. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur smurto atvejai, jei tokie įvyksta, būna registruojami? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami?</p> <p>20. Ar per 2014 metus buvo gyventojų savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi/ imtųsi darbuotojai, jei gyventojai save žalojo/ žalotų?</p> <p>21. Ar per 2014 buvo gyventojų savižudybių?</p>	<p>17. Gyventojų saugumą užtikrina aptverta Įstaigos teritorija. Pagalbos iškvietimo sistema yra įrengta tik Įstaigos 2 (antrojo) aukšto koridoriuje. Paspaudus pagalbos iškvietimo mygtuką, pagalbos signalą galima girdėti visame pastate.</p> <p>18. Ne.</p> <p>19. Ne.</p> <p>20. Ne. Jei gyventojas/ai imtų save žaloti, būtų nedelsiant nutraukiami savęs žalojimo veiksmai ir suteikiama pirmoji medicinos pagalba. Esant reikalui, būtų kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p> <p>21. Ne.</p>
<p>APGYVENDINIMO IR HIGIENOS SĄLYGOS</p>	<p>22. Ar pagrindinis įėjimas bei patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia: - ar yra nuovažos;</p>	<p>22. Pagrindinis įėjimas į Įstaigą bei kitos patalpos yra prieinamos asmenims su negalia. Neįgalieji gali lengvai patekti į Įstaigą,</p>

	<p>- ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - ar pateikiama informacija Brailio raštu; - kita.</p> <p>23. Ar yra gyvenamųjų patalpų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?</p> <p>24. Kur apgyvendinami gyventojai, turintys sunkią judėjimo negalią?</p> <p>25. Kur apgyvendinami gyventojai, kuriems reikalinga nuolatinė slauga ir priežiūra?</p> <p>26. Kiek vietų yra įrengta gyvenamuosiuose kambariuose, koks kiekvieno iš šių kambarių plotas ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p> <p>27. Pastaba, ar darbuotojai į kambarius įeina pasibeldę.</p>	<p>kadangi prie įėjimo į pastatą yra įrengtos nuovažos. Įstaigoje yra įrengtas keltuvas, kuriuo gali naudotis visi gyventojai, gebantys savarankiškai judėti. Be to, yra suteikiamos pagalbinės judėjimo priemonės (vaikštynės ir kt.), padedančios gyventojams savarankiškai judėti. Pastato viduje esantys praėjimai ir durų staktos yra pakankamai platūs. Informaciniai pranešimai yra pakankamai dideli ir aiškiai įskaitomi. Pastebėtina, kad nėra informacijos pateiktos Brailio raštu.</p> <p>23. Ne. Rūsyje yra įrengtos tik bendrojo naudojimo patalpos, t. y. koplytėlė, salė, skalbimo ir drabužių džiovinimo patalpos bei kitos patalpos, skirtos sandėliavimui.</p> <p>24. Gyventojai, turintys sunkią judėjimo negalią, yra apgyvendinami abiejuose Įstaigos aukštuose (tiek 1-mame, tiek 2-ame) Įstaigoje įrengtas keltuvas padeda tokiems gyventojams judėti savarankiškai.</p> <p>25. Specialių kambarių, skirtų asmenims, kuriems reikalinga nuolatinė slauga ir priežiūra, nėra. Jie, kaip ir sunkią judėjimo negalią turintys asmenys, yra apgyvendinami bet kuriame Įstaigos pastato aukšte.</p> <p>26. Įstaigoje yra įrengta 16 gyvenamųjų kambarių, kuriuose gyvena nuo 1 (vieno) iki 4 gyventojų viename kambaryje. Vidutinis plotas, tenkantis vienam gyventojui kambariuose svyruoja nuo 5.1 m² iki 14.3 m² vidutiniškai – 7.6 m².</p> <p>27. Taip.</p>
--	--	---

	<p>28. Ar visose gyvenamosiose patalpose pakanka natūralaus ir dirbtinio apšvietimo?</p> <p>29. Kaip vėdinamos gyvenamosios patalpos (natūralus, dirbtinis vėdinims)?</p> <p>30. Ar gyvenamosios patalpos yra šildomos?</p> <p>31. Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) ir kaip gyvenamosios patalpos yra tvarkomos?</p> <p>32. Kokie baldai gyvenamojoje patalpoje yra skiriami kiekvienam gyventojui?</p> <p>33. Kiek yra asmenų, kuriems reikalingos funkcinės lovos? Kiek turima tokių lovų?</p> <p>34. Ar judėjimo negalią turinčiam gyventojui užtikrinama, kad jo gyvenamajame kambaryje langų aukštis ir lovos vieta sudarytų galimybę stebėti aplinką pro langą sėdint arba gulint?</p>	<p>28. Taip.</p> <p>29. Įstaigoje yra įrengta bendra vėdinimo sistema. Be to, gyvenamosiose patalpose esantys langai ir/ar balkonai yra varstomi. Įstaigos darbuotojai gyvenamąsias patalpas vėdina mažiausiai 2 (du) kartus per dieną, t. y. keičiantis darbuotojų darbo pamainoms, o, esant reikalui, ir dažniau. Vizito metu nenustatyta jokių nemalonių kvapų.</p> <p>30. Taip. Vizito metu, Įstaigos patalpose buvo šilta, gyvenamuosiuose kambariuose esantys termometrai rodė 23-24 laipsnius šilumos.</p> <p>31. Visas gyvenamąsias patalpas šlapiu būdu kasdien valo valytoja. Kartą per mėnesį yra atliekamas generalinis tvarkymas. Esant poreikiui, gyvenamosios ir/ar bendrojo naudojamo patalpos gali būti tvarkomos ir dažniau. Vizito metu visos patalpos buvo švarios ir tvarkingos.</p> <p>32. Gyventojui yra skiriama lova, spintelė, kėdė, bendrai kambaryje gyvenantiems taip pat skiriami stalas, rūbų spinta praustuvė ir šaldytuvas.</p> <p>33. Įstaigoje gyvena 11 asmenų, kuriems reikalingos funkcinės lovos. Šiuo metu esantis funkcinė lovų skaičius yra pakankamas bei atitinka poreikį.</p> <p>34. Taip.</p>
--	---	---

	<p>35. Koks minkštasis inventorius skiriamas kiekvienam gyventojui?</p> <p>36. Kas kiek laiko minkštasis inventorius yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p> <p>37. Ar gyventojai gali pasirinkti, su kuo norėtų gyventi kambaryje?</p> <p>38. Ar gyventojas gali užsirakinti savo gyvenamajame kambaryje, jeigu, įvertinus jo savarankiškumą, tai nesudaro pavojaus jo arba kitų asmenų saugumui?</p> <p>39. Ar gyventojai, prašantys laikino privatumo (pabūti vieni), gali būti savanoriškai izoliuoti?</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>40. Kiek Įstaigoje yra praustuvių, unitazų ir dušinių? Ar jie yra prieinami visą parą?</p> <p>41. Ar vyrų ir moterų higienos patalpos yra įrengtos atskirai?</p>	<p>35. Kiekvienam gyventojui skiriamas lovos čiužinys, pilnas patalynės komplektas, rankšluostis.</p> <p>36. Minkštasis inventorius yra skalbiamas ir lyginamas kartą per savaitę, o, esant poreikiui, ir dažniau. Pažymėtina, kad vizito metu gyventojų patalynė buvo švari.</p> <p>37. Gyventojai gali pasirinkti, su kuo norėtų gyventi kambaryje. Įstaigos darbuotojai nurodė, kad yra gyventojų, kurie pagal pageidavimą, gyvena kambariuose drauge.</p> <p>38. Įvertinus gyventojų savarankiškumą, ir, jei užsirakinimas savo gyvenamajame kambaryje nesudaro pavojaus jo paties arba kitų asmenų saugumui, Įstaigos administracija duoda raktus nuo savo gyvenamojo kambario durų (vizito metu šia galimybe naudojosi vienas gyventojas).</p> <p>39. Įstaigos darbuotojai nėra sulaukę tokių prašymų. Tačiau, jei būtų norinčių praleisti laiką privačiai, yra galimybė pasinaudoti poilsio kambariu.</p> <p>40. Įstaigoje yra 8 bendrojo naudojimo dušinės bei 4 asmeninio naudojimo dušinės gyvenamuosiuose kambariuose. Praustuvės yra visuose gyvenamuosiuose kambariuose bei bendrose dušinėse. Unitazai, kurie skirti bendrajam naudojimui, yra 8, bei 4 - gyvenamuosiuose kambariuose. Visi pirmiau nurodyti objektai yra prieinami visą parą.</p> <p>41. Taip.</p>
--	--	---

	<p>42. Ar higienos patalpos yra pritaikytos asmenims su negalia? Kaip gyventojams, negalintiems savimi pasirūpinti, užtikrinamos galimybės pasinaudoti tualetu? Kaip dažnai šie asmenys yra apiprausiami, maudomi?</p> <p>43. Pastabos dėl higienos patalpų: ar užtikrinama švara; ar yra karšto / šalto vandens; ar nėra nemalonių kvapų; ar higienos patalpos aprūpintos reikalingu inventoriumi (tualetiniu popieriumi, servetėlėmis ar rankų džiovintuvais, šiukšliadėžėmis; unitazų valymo šepetiais, kitkuo).</p> <p>44. Ar gyventojai gauna šių higienos priemonių: - rankšluosčių; - prausimosi priemonių; - dantų šepetukų; - šukas; - skutimosi reikmenų; - kitko.</p> <p>45. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija?</p>	<p>42. Taip, higienos patalpos yra pritaikytos asmenims su negalia. Asmenims, kurie negali savimi pasirūpinti, yra naudojamos sauskelnės, kurios keičiamos pagal poreikį. Tokie asmenys yra kasdien apiprausiami bei maudomi kartą per savaitę.</p> <p>43. Vizito metu higienos patalpos buvo švarios, nebuvo nemalonių kvapų, buvo užtikrintas tiek šalto, tiek karšto vandens tiekimas praustuvėse. Pastebėtina, kad beveik visi tualetai buvo aprūpinti reikalingu inventoriumi (muilu, rankų džiovintuvais, šiukšliadėžėmis; unitazų valymo šepetiais) išskyrus tualetiniu popieriumi.</p> <p>44. Visi Įstaigos gyventojai, gauna visas reikiamas higienos priemones.</p> <p>45. Dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija yra atliekama reguliariai kartą per mėnesį. Paskutinį kartą atlikta 2014-04-04.</p>
MAITINIMAS	<p>46. Kiek kartų per dieną gyventojai yra maitinami?</p> <p>47. Kas gamina ir tiekia maistą?</p> <p>48. Ar, esant medicininėms indikacijoms, gyventojams yra užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p> <p>49. Ar užtikrinamas maitinimas pagal religinius ar kultūrinius įsitikinimus?</p>	<p>46. Gyventojai yra maitinami 4 kartus per dieną.</p> <p>47. Maistą gamina ir tiekia UAB „Pontem“.</p> <p>48. Taip.</p> <p>49 Šiuo metu nėra poreikio užtikrinti maitinimą atsižvelgiant į religinius ar kultūrinius įsitikinimus. Tačiau, jei toks poreikis atsirastų, Įstaigos administraciją galėtų tokį</p>

	<p>50. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė?</p> <p>51. Kiek valgykloje yra vietų (t. y. kiek asmenų gali valgyti joje vienu metu) bei kiek gyventojų joje valgo kiekvieno maitinimo metu?</p> <p>52. Ar gyventojai naudojami visais stalo įrankiais?</p> <p>53. Ar tiems asmenims, kurie negali patys ateiti (atvažiuoti) į valgyklą, maistas yra pristatomas į gyvenamąsias patalpas?</p> <p>54. Kaip gyventojai yra supažindinami su meniu? Kaip jie gali pateikti pageidavimus dėl maisto produktų ir (arba) patiekalų asortimento?</p> <p>55. Pastabos dėl savaitės meniu (raciono įvairumas, ar dažnai gyventojams duodama šviežių vaisių ir daržovių, kitko).</p> <p>56. Ar gyventojai gali bet kuriuo paros metu gerti geriamąjį vandenį?</p>	<p>pageidavimą patenkinti.</p> <p>50. Ne.</p> <p>51. Valgykloje yra 10-12 vietų, tačiau ne visi gyventojai valgo joje. Įprastai valgykloje valgo iki 12 asmenų, o likusieji valgo savo gyvenamuosiuose kambariuose. Pastebėtina, kad vizito metu valgykloje buvo tvarkinga, buvo prieinamos reikiamos priemonės (šiuokšliadėžė, praustuvė, skystas muilas).</p> <p>52. Taip, pagal galimybes (tie, kurie nori ir gali savarankiškai valgyti) gyventojai naudojami visais stalo įrankiais.</p> <p>53. Taip.</p> <p>54. Meniu yra patalpintas skelbimų lentoje ir yra visiems laisvai prieinamas. Gyventojai turi galimybę savo pageidavimus dėl maitinimo išreikšti asmeniškai arba per Gyventojų tarybą, su kuria Įstaigos administracija tariasi įvairiais klausimais.</p> <p>55. Vizito metu peržiūrėjus savaitės meniu, pastebėta, kad maisto racionas yra pakankamai įvairus, gyventojams kasdien duodama šviežių vaisių ir/ar daržovių.</p> <p>56. Taip.</p>
APRANGA	<p>57. Ar visi gyventojai turi sezoną atitinkančią aprangą ir avalynę, taip pat skirtą laisvalaikiui (arba yra visu tuo aprūpinami)?</p> <p>58. Kas kiek laiko yra skalbiama gyventojų apranga (apatiniai,</p>	<p>57. Taip.</p> <p>58. Įstaigos darbuotojai kartą per savaitę surenka iš gyventojų</p>

	viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?	viršutinius ir apatinius drabužius ir juos išskalbia. Esant poreikiui, drabužiai gali būti skalbiami ir dažniau. Be to, yra gyventojų, kurie savo drabužius skalbiasi patys.
INDIVIDUALUS SOCIALINĖS GLOBOS PLANAS (ISGP)	59. Ar gyventojui pagal įvertintus poreikius sudaromas ISGP? 60. Ar sudarant, peržiūrint ir tikslinant ISGP yra užtikrinamas asmens dalyvavimas, atsižvelgiama į jo nuomonę?	59. Taip. 60. Asmenys nedalyvauja sudarant, peržiūrint bei tikslinant ISGP. Tačiau visais atvejais yra su juo supažindinami. ISGP peržiūrimi kartą per metus.
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	61. Kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį? 62. Ar teikiamos šios reabilitacinės paslaugos: - kineziterapija; - ergoterapija; - relaksacijos seansai; - kita. 63. Kiek gyventojų tenka prižiūrėti vienam slaugos darbuotojui dienos metu? Kiek – naktį?	61. Įstaigoje yra prieinamos tos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, kurias gali suteikti Įstaigoje dirbantys sveikatos priežiūros specialistai pagal savo kompetenciją bei esamas galimybes. Sveikatos priežiūros specialistai taip pat atlieka tam tikrus laboratorinius tyrimus. Įstaigoje dirba 2 bendrosios praktikos slaugytojos (užima 2 etatus), 2 bendrosios praktikos gydytojos (užima 0,5 etato), kineziterapeutė (1 etatas), dietologė (0,25 etato) (Įstaigos darbuotojų pateikta informacija). Nakties metu prirėkus rimtesnės medicininės pagalbos yra kviečiama greitoji medicininė pagalba. Gyventojų sveikata profilaktiškai tikrinama kartą per 2 metus. 62. Įstaigoje teikiamos kineziterapijos, ergoterapijos paslaugos bei relaksacijos seansai, kurie atliekami naudojantis įvairiais įrenginiais (šviesos terapija, masažinė lova ir kt.). 63. Dienos metu gyventojus nuolat prižiūri dvi socialinio darbuotojo padėjėjos, bendrosios praktikos slaugytoja, socialinis darbuotojas, gydytojas, kineziterapeutas ir kiti

	<p>64. Ar Įstaigoje yra psichikos sveikatos slaugos darbuotojų?</p> <p>65. Ar gyventojai turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?</p> <p>66. Ar medicininės apžiūros metu, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?</p> <p>67. Kaip gaunamas gyventojų sutikimas gydytis?</p> <p>68. Ar gyventojai įtraukiami į savo gydymo plano sudarymo procesą, reiškia pageidavimus jį pakeisti, yra informuojami apie vaistų ir (arba) jų kiekio pakeitimus?</p> <p>69. Ar gyventojui pageidaujant jam teikiama jo asmens sveikatos istorija, kiti medicinos dokumentai?</p>	<p>darbuotojai, o nakties metu lieka dvi socialinio darbuotojo padėjėjos.</p> <p>64. Nėra.</p> <p>65. Taip, esant reikalui, Įstaigoje dirbanti šeimos gydytoja išrašo siuntimą psichologo ar psichoterapeuto konsultacijai ir asmuo yra pristatomas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.</p> <p>66. Įprastai apžiūros pas gydytoja metu nedalyvauja tretieji asmenys, nebent yra reikalinga slaugos darbuotojo pagalba.</p> <p>67. Sutikimas dėl gydytojo paskirto gydymo yra išreiškiamas žodžiu. Pažymėtina, jog gyventojų sveikatos istorijose yra tik gydytojo padaryti įrašai, susiję su asmenų nusiskundimais ir skirtu gydymu, tačiau nėra jokių gyventojų įrašų dėl skirto gydymo (sutikimo, atsisakymo ir pan.). Be to, Įstaigos darbuotojai nurodė, kad tais atvejais, kai senyvo amžiaus gyventojai serga sunkiomis onkologinėmis ligomis, jie dažniausiai nesupažindina gyventojų su jiems nustatyta ligos diagnoze.</p> <p>68. Taip. Visais atvejais gydantis gydytojas informuoja gyventojus apie jam skirtą gydymą, reikalingus vartoti vaistinius preparatus, bei paskirto gydymo pakeitimus.</p> <p>69. Taip, bet gyventojai tokių prašymų nėra teikę. Įstaigos darbuotojai taip pat nurodė, kad gydytojai nesiūlo gyventojams pasinaudoti valstybės kompensuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis.</p>
--	---	---

<p>ELGESYS SU GYVENTTOJ AIS, SUVARŽYMAI</p>	<p>70. Ar gyventojai (jų artimieji) buvo pateikę skundų dėl netinkamo darbuotojų elgesio?</p> <p>71. Ar gyventojų atžvilgiu taikomi šie suvaržymai: -tramdomieji marškiniai; -odiniai diržai; -tinklu aptrauktos lovos; -izoliavimas arba judėjimo tam tikroje teritorijoje apribojimas; -kita? Jei taip, kas priima sprendimą skirti šiuos suvaržymus ir nustato jų taikymo terminą? Kaip ir kur registruojami tokie suvaržymai?</p>	<p>70. Ne.</p> <p>71. Gyventojų atžvilgiu jokie suvaržymai nėra taikomi. Yra buvę atveju, kuomet vienai gyventojai sutramdyti buvo taikyti medicininiai diržai (Įstaigos darbuotojų pateikta informacija). Pažymėtina, kad minėtais atvejais sprendimus priėmė Įstaigos administracija. Be to, šie atvejai nebuvo niekur registruoti.</p>
<p>GYVENIMO SAVARANKIŠKAI SĄLYGOS</p>	<p>72. Ar yra sudarytos šios galimybės ugdyti saviraišką ir įgūdžius: - gamintis maistą; - skalbtis drabužius; - palaikyti asmens higieną; - tvarkyti savo gyvenamąjį kambarį; - palaikyti socialinius ryšius su visuomene, šeima ir artimaisiais? Kiek gyventojų naudojami šiomis galimybėmis?</p>	<p>72. Įstaigoje yra sudarytos visos nurodytos galimybės, skirtos ugdyti saviraišką ir kitus įgūdžius, tačiau apytiksliai tik 13 procentų gyventojų naudojami šiomis galimybėmis.</p>
<p>BENDRAVIMAS, UŽIMTUMAS, DALYVAVIMAS POLITINIAME GYVENIME, TIKĖJIMO LAISVĖ, VERTĖJO IR KT. PASLAUGOS</p>	<p>73. Ar gyventojai turi galimybę bendrauti su kitais asmenimis (artimaisiais, atstovais, globėjais)?</p> <p>74. Ar yra atskiros patalpos, kuriose vyksta pasimatymai?</p> <p>75. Kokios lankymo valandos yra numatytos? Ar reikalaujama iš anksto užregistruoti apsilankymą pas gyventoją?</p> <p>76. Ar gyventojai turi galimybę naudotis telefonu, paštu, internetu bei kitomis ryšio priemonėmis? Ar gyventojai gali pirmiau nurodytomis priemonėmis naudotis privačiai (nestebimi personalo)?</p>	<p>73. Taip.</p> <p>74. Įstaigoje yra poilsio kambarys, kuris skirtas pasimatymams su artimaisiais ar kitais asmenimis. Kitų laisvių kambarių, kuriuose galėtų vykti pasimatymai, nėra.</p> <p>75. Asmenys, norintys aplankyti gyventojus, gali laisvai, iš anksto neįspėję, tai padaryti.</p> <p>76. Gyventojai turi galimybę privačiai ir neribojamai naudotis telefonu, paštu, internetu bei kitomis ryšio priemonėmis. Tačiau pažymėtina, kad vizito metu prie Įstaigoje esančio kompiuterio nebuvo klaviatūros ir gyventojai negalėjo juo naudotis.</p>

	<p>77. Ar gyventojams užtikrinama teisė siųsti bei gauti laiškus (neskaitytus darbuotojų ir necenzūruotus)?</p> <p>78 Ar gyventojams suteikiama galimybė pirkti ir gauti jiems reikalingiausius daiktus?</p> <p>79 Ar Įstaigoje yra galimybė: - kasdien pasivaikščioti lauke (kasdien, nepriklausomai nuo sezono); - mankštintis; - skaityti naujausius laikraščius; - skaityti žurnalus ir knygas; - žiūrėti televizorių; - klausytis radijo; - naudotis kompiuteriu; - tęsti mokslus, plėsti žinias ir pan.; - užsiimti kita veikla, kuri atitiktų jų socialinę padėtį ir kultūros lygį, padėtų reabilitacijai bei jų grįžimui į visuomenę.</p> <p>80. Ar gyventojams yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p> <p>81. Ar gyventojams yra sudaryta galimybė atlikti religines apeigas?</p> <p>82. Ar, prireikus, yra užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p> <p>83. Ar gyventojui, kuris dėl sveikatos būklės neturi arba yra praradęs kalbos ar kitus bendravimo gebėjimus, yra taikomos alternatyvios komunikacijos priemonės (gestų kalba, Brailio raštas ir kita)?</p> <p>84. Ar gyventojui, kuris prašymu jam yra sudaromos galimybės gauti konsultacijas ir kitas paslaugas turiniais, finansiniais, draudimo, testamentu sudarymo ir kitais</p>	<p>77. Taip.</p> <p>78. Taip.</p> <p>79. Gyventojams yra sudarytos galimybės kasdien pasivaikščioti lauke, mankštintis. Įstaiga laikraščių ir žurnalų neprenumeruoja, tačiau yra gyventojų, kurie tai daro. Nemažai gyventojų turi televizorius savo gyvenamuosiuose kambariuose. Be to, vienas televizorius bei kompiuteris su interneto prieiga yra poilsio kambaryje. Gyventojams taip pat yra sudarytos galimybės užsiimti rankdarbiais bei kita veikla, kuri padeda grįžti į visuomenę.</p> <p>80. Taip.</p> <p>81. Taip, rūsyje yra įrengta nedidelė koplytėlė, kurioje 2 kartus per metus yra laikomos mišios.</p> <p>82. Vertėjo paslaugų iki šiol neprireikė, kadangi visi gyventojai kaip ir darbuotojai kalba lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis.</p> <p>83. Įstaigos darbuotojai, turėdami ilgametę darbo praktiką su asmenimis, kurie dėl sveikatos būklės neturi arba yra praradę kalbos ar kitus bendravimo įgūdžius, supranta tokius asmenis iš jų skleidžiamus garsus ar kitus kūno judesius bei gali juos suprasti.</p> <p>84. Socialiniai darbuotojai stengiasi atsakyti į visus užduodamus klausimus. Jei trūksta kompetencijos atsakyti ar pakonsultoti gyventojus vienais ar</p>
--	--	--

	klausimais?	kitais klausimas, socialiniai darbuotojai konsultuojasi su atitinkamos srities specialistais.
PRIVATUS GYVENIMAS	<p>85. Ar, gyventojams panorėjus, yra sudarytos galimybės susituokti?</p> <p>86. Ar yra sudarytos galimybės porai gyventi kartu?</p> <p>87. Ar yra privati erdvė (kambariai), kurioje gyventojai galėtų dviese nekliudomai bendrauti?</p> <p>88. Kokios kontracepcijos priemonės yra prieinamos gyventojams?</p> <p>89. Ar gyventojams yra suteikiama informacija apie seksualinę ir reprodukcinę sveikatą, šeimos planavimą, šalutinį kontracepcijos priemonių poveikį?</p> <p>90. Kokia pagalba galima dėl būsimos motinystės ir (arba) tėvystės?</p> <p>91. Ar yra galimybė tėvams (vienam iš tėvų) ir vaikui likti drauge?</p>	<p>85. Taip.</p> <p>86. Taip.</p> <p>87. Ne, išskyrus ribotą galimybę pasinaudoti poilsio kambariu.</p> <p>88. Nėra poreikio gyventojams naudotis kontracepcijos priemonėmis.</p> <p>89. Ne.</p> <p>90. Kadangi dauguma gyventojų yra senyvo amžiaus, Įstaigos darbuotojų nuomone, šis klausimas nėra aktualus.</p> <p>91. Tokios galimybės nėra.</p>
INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS	<p>92. Pastabos dėl Įtaigoje esančių informacinių stendų ir juose pateiktos informacijos.</p> <p>93. Kaip gyventojai yra informuojami apie savo teises, buvimo Įstaigoje tvarką?</p> <p>94. Ar gyventojams yra sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimusis?</p> <p>95. Ar gyventojų kreipimaisi yra registruojami?</p>	<p>92. Įstaigos informaciniuose stenduose yra patalpinta pagrindinė informacija apie gyventojų teises ir pareigas, gyvenimo Įstaigoje tvarką ir kita.</p> <p>93. Asmenys, pageidaujantys gyventi Įstaigoje, pasirašo sutartį, kurioje nurodytos visos jo, kaip gyventojų, teisės, pareigos bei vidaus tvarkos taisyklės, galiojančios Įstaigoje.</p> <p>94. Taip.</p> <p>95. Įstaigoje yra knyga, kurioje registruojami gyventojų skundai, pageidavimai ar pasiūlymai. Įrašų šioje knygoje nėra.</p>

	96. Ar Įstaigoje veikia globos namų taryba?	Be to, būdinių darbuotojų kambaryje ant lentynos yra skundų dėžė, kuri taip pat buvo tuščia. 96. Taip, į šią tarybą įeina 4 gyventojai.
KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	97. Ar Įstaigoje 3 (trejų) metų laikotarpyje buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną? Jei taip, ar buvo pateikta rekomendacijų ir kiek? Kiek iš jų įgyvendinta? 98. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų? Jei taip, ar šie pažeidimai yra pašalinti? 99. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta sveikatos saugos pažeidimų ir kokių? Ar jie yra pašalinti? 100. Kada maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų ir kokių? Ar jie yra pašalinti?	97. Įstaigoje nebuvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną. 98. Paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas Įstaigoje atliktas 2012-03-06, trūkumų nenustatyta. 99. Paskutinis visuomenės sveikatos saugos patikrinimas atliktas 2012-05-25, nustatyta trūkumų dėl medicinos priemonių sterilizavimo. Šie trūkumai buvo pašalinti atsisakius priemonių sterilizavimo (šiuo metu naudojamos vienkartinės priemonės). 100. Paskutinį patikrinimą Vilniaus valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atliko 2013-11-06. Trūkumų nenustatyta, tačiau rekomenduota atlikti Vandens laboratorinį tyrimą, kuris buvo atliktas 2013-11-12 (gauti vandens tyrimo rezultatai - geri).
IŠVYKIMAS IŠ ĮSTAIGOS VISAM LAIKUI	101. Kiek gyventojų per 2014 metus išvyko gyventi savarankiškai (arba prižiūrimi artimnų giminaičių)? 102. Ar šiuo metu Įstaiga yra gavusi gyventojų prašymų gyventi savarankiškai? Kaip darbuotojai padeda gyventojams pasinaudoti galimybe visam laikui palikti Įstaigą? 103. Ar, prieš išleidžiant asmenį gyventi savarankiškai, įsitikinama, kad asmuo bus prižiūrėtas ir juo bus	101. Per 2014 metus nei vienas gyventojas neišvyko gyventi savarankiškai. 102. Ne, tokių prašymų šiuo metu nėra pateikta. Gavus tokį prašymą, Įstaigos administracija imtųsi aktyvių veiksmų, kad padėtų gyventojui pasinaudoti galimybe gyventi savarankiškai. 103. Taip.

	tinkamai pasirūpinta?	
PASITENKINIMAS ĮSTAIGOS TEIKIAMOMIS PASLAUGOMIS	104. Ar darbuotojai ir gyventojai patenkinti Įstaigos darbu?	104. Įstaigos darbuotojų nuomone, visi yra patenkinti joje teikiamomis paslaugomis bei sudaromomis darbo galimybėmis. Vizito metu kalbinti gyventojai taip pat teigiamai atsiliepė apie Įstaigą ir joje dirbančius darbuotojus.

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su gyventojų teisių padėtimi Globos namuose bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, nustatyti šie aspektai:

4.1. *Teigiami aspektai:*

4.1.1. patikrinimo metu nustatyti teisės aktų reikalavimų neatitikimai yra nežymūs ir dėl to gyventojų teisės iš esmės yra nepažeidžiamos;

4.1.2. gyventojams užtikrinamos būtinosios paslaugos (priemonės, užtikrinančios gyventojų saugumą, maitinimas, asmens higienos, asmens sveikatos priežiūros paslaugos, gyvenimo savarankiškai sąlygos, laisvalaikis, užimtumas bei socialinė integracija, privatus gyvenimas, informacijos prieinamumas bei judėjimo laisvė);

4.1.3. visos Globos namų patalpos yra prieinamos asmenims su negalia.

4.2. *Neigiami aspektai (trūkumai):*

4.2.1. darbuotojai nedalyvauja mokymo programose, susijusiose su neįgaliųjų ar senyvo amžiaus žmonių teisėmis;

4.2.2. gyventojai nedalyvauja sudarant, peržiūrint bei tikslinant ISGP;

4.2.3. pagalbos iškvietimo sistema įrengta ne visuose Globos namuose;

4.2.4. sanitarinės patalpos nepilnai aprūpinamos higienos priemonėmis;

4.2.5. prie įrašų gyventojų sveikatos istorijose nėra asmenų parašų (sutikimų, atsisakymų ir pan.) dėl jiems skirto gydymo;

4.2.6. gyventojai nėra informuojami dėl susirgimų onkologinėmis ligomis;

4.2.7. gyventojams nepasiūloma pasinaudoti valstybės kompensuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis;

4.2.8. taikant gyventojams fizinio suvaržymo priemones (medicininius diržus), sprendimus dėl jų panaudojimo priima Globos namų administracija, be to, tokių priemonių taikymas nėra registruojamas;

4.2.9. gyventojai neskatinami mokytis alternatyvių bendravimo įgūdžių, tokių kaip Brailio raštas ir (arba) gestų kalba bei kitų;

4.2.10. gyventojams nesudarytos galimybės nuolat naudotis bendru Globos namuose esančiu kompiuteriu;

4.2.11. gyventojams nepilnai užtikrinama galimybė bendrauti dviese nekliudomai.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktų nuostatomis, Globos namų direktorės pareigas l. e. Inga Kovaliuk rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

5.1. Globos namuose dirbančių asmenų darbo kokybei gerinti, pagal galimybes būtų organizuojami mokymai šiomis aktualiomis mokymo programų temomis: žmogaus teisės, žmonių su specialiais poreikiais teisių ir pagrindinių laisvių apsauga, Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos reikalavimų taikymas; smurto samprata, kontrolė ir prevencija; agresyvaus elgesio

valdymas; konfliktų psichologija; būdai išvengti laisvės apribojimų, suvaržymų bei izoliavimo taikymo; išimtinės situacijos, kuomet laisvių apribojimai, suvaržymai ir izoliavimas galėtų būti taikomi; psichikos sveikatos priežiūra ir psichotropinių medikamentų skyrimas; psichinės sveikatos ir socialinės rūpybos teisė ir pan.;

5.2. gyventojai dalyvautų sudarant, peržiūrint bei tikslinant ISGP;

5.3. visuose Globos namuose būtų įrengta ir tinkamai veiktų pagalbos iškvietimo sistema;

5.4. visos sanitarinės patalpos būtų nuolat aprūpinamos būtinomis higienos priemonėmis;

5.5. prie įrašų gyventojų sveikatos istorijose būtų asmenų parašai (sutikimas, atsisakymas ir pan.) dėl jiems skirto gydymo;

5.6. gyventojai apie jiems nustatytų ligų diagnozes būtų informuojami vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, o ne Globos namų administracijos vienašališku sprendimu;

5.7. gyventojams nuolat būtų siūloma pasinaudoti valstybės finansuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis;

5.8. taikant gyventojams fizinio suvaržymo priemones (medicininis diržus), jos būtų taikomos tik gydytojo (arba kito sveikatos priežiūros specialisto, nedelsiant informavus gydytoją) sprendimu, taip pat jų taikymas būtų registruojamas atskirame žurnale;

5.9. gyventojai, turintys atitinkamą negalią, būtų skatinami mokytis Brailio rašto ir (arba) gestų kalbos bei kitų alternatyvių bendravimo įgūdžių;

5.10. gyventojai galėtų nuolat naudotis Globos namuose esančiu bendru kompiuteriu;

5.11. gyventojams būtų sudaromos galybės, esant pageidavimui, bendrauti dviese nekliudomai.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2014-08-14.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas